

Список використаної літератури:

1. Національна стратегія у сфері прав людини. Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021. Режим доступу – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021>.

Ключові слова: фінанси, фінансова система, фінансова інклюдія, фінансова грамотність, фінансові технології.

Ключевые слова: финансы, финансовая система, финансовая инклюзия, финансовая грамотность, финансовые технологии.

Key words: finance, financial system, financial inclusion, financial literacy, financial technologies.

КОТКОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР СТАНІСЛАВОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри соціально-політичних та економічних дисциплін
Криворізького факультету, доктор економічних наук, доцент*

БОГАТИРЬОВА МАРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
викладач Криворізького фахового юридичного коледжу*

СУДОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Одним із актуальних питань протягом всього існування людства залишається питання прав людини, можливість їх реалізації та захисту. Утвердження, забезпечення, реалізація прав людини є важливим показником, що вказує на демократичність та соціальність держави, а також на те, що така держава є правовою [1].

Проблема функціонування судової системи, здійснення правосуддя та роль інших органів державної влади в процесі захисту прав людини і громадянина нині у центрі уваги науковців та законодавців. Питання захисту прав людини, механізмів їх реалізації, забезпечення та судового захисту стали предметом наукових досліджень М. Аракеяна, С. Ківалова, О. Констанція, В. Малярєнка, І. Махновського, Г. Омел'яненка, Д. Притики, О. Пушкіної, Є. Регушевського, М. Савенко, Г. Чангулі та ін.

На думку М.Д. Савенко, основу механізму забезпечення прав і свобод людини і громадянина становлять правові принципи, норми (юридичні гарантії), а також умови і вимоги діяльності органів влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, громадян, які в сукупності забезпечують дотримання, реалізацію і захист прав та свобод громадян [2, с. 74].

Право громадян на судовий захист закріплено у статті 10 Загальної декларації прав людини, згідно якої воно знайшло своє відображення у ч. 1 ст. 55 Конституції України. Кожному гарантується право на

оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових та службових осіб. Відповідно до ст. 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються [3].

Після використання всіх національних засобів юридичного захисту кожен може звернутися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Судовий захист прав та свобод людини і громадянина необхідно розглядати як вид державного захисту прав та свобод людини і громадянина. І саме держава бере на себе такий обов'язок відповідно до ч. 2 ст. 55 Конституції України [3].

Основними методами судового захисту прав та свобод людини і громадянина, як сукупності способів та засобів впливу на коло суспільних правовідносин, визначених предметом правового регулювання, є: імперативний метод; диспозитивний метод; метод автономії і рівності сторін [4, с. 155].

До основних принципів адміністративного судочинства відносяться: верховенство права; рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; змагальність сторін; диспозитивність; офіційне з'ясування всіх обставин у справі; обов'язковість судового рішення; право на перегляд справи та оскарження судового рішення (забезпечення права на апеляційний перегляд справи та права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, визначених законом); розумність строків розгляду справи судом; неприпустимість зловживання процесуальними правами; відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судові рішення [5, с. 84].

Конституція України гарантує кожному судовий захист його прав у межах конституційного, цивільного, господарського, адміністративного і кримінального судочинства України. Для того щоб звернутися до суду необхідно скласти позовну чи іншу заяву, передбачену чинним процесуальним законодавством, надати суду відповідні докази та сплатити судовий збір. Позов має відповідати вимогам встановленим процесуальним законодавством. Підготувати документи для звернення до суду особа може самостійно або ж звернутися за правового допомоги, у тому числі безоплатною [6].

Враховуючи вищевикладене, пропонуємо схематично відобразити судовий механізм захисту прав та свобод людини і громадянина (рис. 1).

Слід відмітити, що норми, які передбачають вирішення спорів, зокрема про поновлення порушеного права, не можуть суперечити принципу рівності усіх перед законом та судом і у зв'язку з цим обмежувати право на судовий захист. Правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує

ефективне поновлення в правах. Тож суд є пріоритетним, але далеко не єдиним органом захисту прав і свобод людини й громадянина.

Рис. 1. Комплексна характеристика судового механізму захисту прав та свобод людини і громадянина

Джерело: складено авторами самостійно

Кожна людина повинна мати можливість вільно обрати спосіб захисту своїх порушених прав. При цьому вона має бути впевнена в тому, що держава гарантує рівну можливість для будь-якого, незалежно від віри, раси, місця проживання, віку і статі, скористатися цими способами захисту. В іншому випадку прагнення сучасної держави до демократії, законності, свободи, рівності, гуманізму, правової держави, виражене в конституційних нормах і принципах, залишиться лише декларацією про наміри.

Список використаної літератури:

1. Безоплатна правова допомога: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.legalaid.gov.ua/novyny/sposoby-zahystu-pravta-svobod-lyudyny-i-gromadyanyna>.
2. Савенко М. Конституційний Суд і омбудсмен у державному механізмі захисту прав та свобод людини і громадянина / М. Савенко // Вісник Конституційного Суду України. – 2000. – № 1. – С. 68-83.
3. Конституція України: Основний Закон від 28 червня 1996 року №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
4. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / За загальною редакцією О.М. Пасенюка. – К.: Істина, 2007. – 608 с.
5. Ківалов С. В. Адміністративне право: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) [Електронний ресурс] / С. В. Ківалова, Л. Р. Біла-Тіунова, Т. І. Білоус-Осінь. – Одеса : Фенікс, 2019. – 136 с. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12118>.
6. Бакірова І. О. Державно-правовий механізм забезпечення конституційного права людини і громадянина на судовий захист та місце органів юстиції України у здійсненні правосуддя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_9254.

Ключові слова: судовий захист, судовий механізм захисту, правосуддя, спеціалізація судів, позовна заява, судовий збір.

Ключевые слова: судебная защита, судебный механизм защиты, правосудие, специализация судов, исковое заявление, судебный сбор.

Key words: judicial protection, judicial protection mechanism, justice, specialization of courts, statement of claim, court fee.

ТОДОЩАК ОЛЕГ ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан судово-адміністративного факультету,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

АДМІНІСТРАТИВНИЙ НАГЛЯД В УМОВАХ КОНЦЕПЦІЇ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ

Етимологічне значення поняття «нагляд» розкривається шляхом його трактування в сенсі діяльності щодо слідкування чи спостереження за конкретним об'єктом [1, с. 310]. Адміністративний нагляд є найбільш об'ємним і різноманітним, суттєво відрізняється від судового і прокурорського нагляду тим, що: наглядовий суб'єкт є суб'єктом публічної адміністрації; основною метою є забезпечення безпеки громадян, суспільства, держави (а судового і прокурорського – забезпечення належного рівня законності в державі); має спеціалізований характер, тобто направлений на дотримання спеціальних правил